

موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

راه‌کارهای پیشنهادی توسعه تأمین مالی صادرات غیرنفتی کشور

مدیریت یکپارچه‌سازی سیاست‌ها

دی ماه ۱۳۹۹

فهرست مطالب

بخش اول

مبانی نظری و بررسی تجارب کشورها در تامین مالی صادرات

بخش دوم

آسیب‌شناسی تامین مالی صادرات غیرنفتی کشور

بخش سوم

راهکارهای پیشنهادی توسعه تامین مالی صادرات غیرنفتی کشور

بخش اول - مبانی نظری و بررسی تجارب کشورها در تامین مالی صادرات

۱- مبانی نظری مربوط به تامین مالی صادرات

مدل‌های مختلف تامین مالی صادرات از منظر نهادی

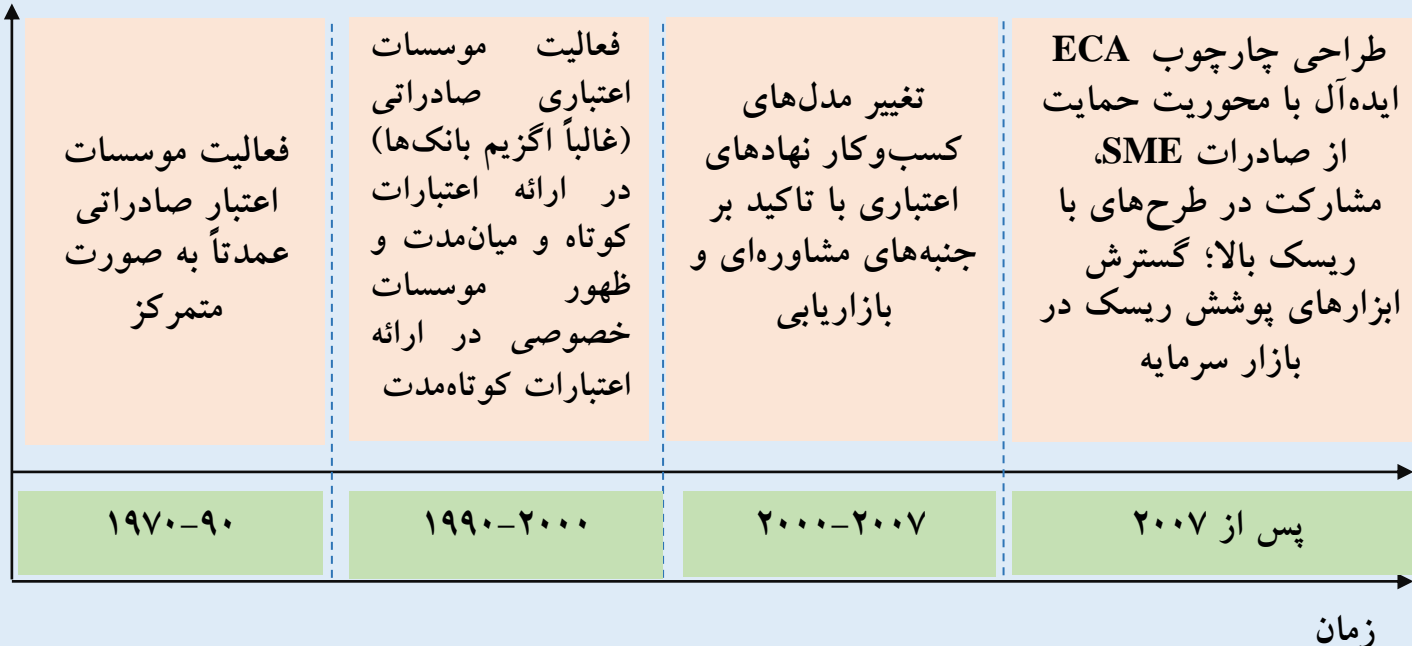
✓ مدل متمرکز: تمامی خدمات مالی اعم از ترتیبات مالی و ترتیبات بیمه‌ای توسط یک نهاد (یا اگزیم بانک و یا نهاد ضمانتی) ارائه می‌شود (مانند آمریکا، ترکیه، مالزی)

✓ مدل غیرمتمرکز: اگزیم بانک‌ها معمولاً با وظیفه تأمین منابع مالی و نهادهای ضمانت صادرات عمدتاً با وظیفه پوشش انواع ریسک‌ها و صدور ضمانت‌نامه، به صورت جداگانه فعالیت می‌کنند (مانند ایران، چین، هندوستان و ...)

✓ بانک‌های توسعه‌ای: (اعطای اعتبارات صادراتی در مراحل پیش از صادرات)

تحولات موسسات اعتبار صادرات

تحولات موسسات اعتبار صادراتی در ادوار مختلف

۲- برنامه‌های اعتباری حمایت از صادرات در کشورهای چین، هندوستان، ترکیه و ایران براساس منحنی زنجیره ارزش

تحقیق و توسعه		برندسازی		طراحی		ساخت		توزیع		بازاریابی	
<p>تجربه جهانی</p>											
<p>برنامه اعتباری</p>											
<p>- برنامه ویژه برای تامین مالی تحقیق و توسعه به صورت سرمایه‌در گردش، کمک به ثبت پتنت</p> <p>عمده منابع اگزیم بانکها و نهاد ضمانتی</p>		<p>- برنامه اعتباری نام و نشان‌های تجاری</p> <p>عمده منابع اگزیم بانکها و نهاد ضمانتی</p>		<p>- تامین مالی شرکت‌های طراحی و مشاور</p> <p>- تامین مالی از صادرات نرم‌افزار</p> <p>عمده منابع اگزیم بانکها و نهاد ضمانتی</p>		<p>- برنامه اعتبارات صادراتی سرمایه در گردش، ایجاد، برنامه اعتباری خاص بنگاه‌های کوچک و متوسط</p> <p>- برنامه اعتباری خاص بنگاه‌های دانش بنیان</p> <p>- اعطای یارانه سود تسهیلات (منابع بانکی و بازار سرمایه)</p>		<p>- اعطای تسهیلات بانکی به حوزه‌های حمل و نقل</p> <p>- برنامه اعتباری سرمایه‌گذاری در فروشگاه‌های زنجیره‌ای خارج از کشور</p> <p>- برنامه اعتباری حمایت از شرکت‌های حمل و نقل بین‌المللی</p> <p>عمده منابع اگزیم بانکها و نهاد ضمانتی</p>		<p>- اعتبار خریدار، اعتبار فروشنده و تنزیل اسناد صادراتی</p> <p>- سهولت صدور ضمانت‌نامه و بیمه‌نامه</p> <p>- هجینگ نوسانات ارزی</p> <p>- طرح اعتباری شرکت در نمایشگاه‌های تجاری خارجی</p> <p>عمده منابع اگزیم بانکها و نهادهای ضمانتی</p>	
<p>تسهیلات سرمایه در گردش</p> <p>یارانه سود تسهیلات</p> <p>کمک هزینه ثبت پتنت</p>		<p>تسهیلات برای ثبت نام و نشان تجاری</p>		<p>تسهیلات انواع ضمانت‌نامه</p>		<p>تسهیلات سرمایه در گردش و ایجاد ضمنت‌نامه</p>		<p>تسهیلات سرمایه‌گذاری در ایجاد فروشگاه‌های زنجیره‌ای</p> <p>تسهیلات پری کمک هزینه حمل و نقل</p>		<p>تسهیلات سرمایه‌گذاری در</p> <p>ایجاد فروشگاه‌های زنجیره‌ای</p> <p>تسهیلات پری کمک هزینه حمل و نقل</p>	
<p>تجربه ایران</p>											
<p>برنامه اعتباری</p>											
<p>صندوق پژوهش و فناوری توسعه صادرات معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری (بودجه‌ای)</p> <p>صندوق مشترک توسعه بانک توسعه صادرات با دانشگاه شریف (بانکی)</p>		<p>اعطای مشوق صادراتی محدود به عنوان بخشی از هزینه‌های ثبت نشان‌های تجاری (منابع بودجه‌ای سازمان توسعه تجارت ایران)</p>		<p>اعطای جوایز صادراتی به صادرکنندگان نرم‌افزار (منابع بودجه‌ای سازمان توسعه تجارت)</p>		<p>برنامه اعتبارات صادراتی سرمایه در گردش، ایجاد، ارایه کمک سود تسهیلات بانکی به صادرکنندگان، کمک هزینه کارمزد صدور خدمات بیمه‌ای و ضمانتی</p>		<p>اعطای مشوق صادراتی به حوزه حمل و نقل و کمک سود تسهیلات بانکی برای ایجاد زیرساخت‌های صادراتی نظیر پایانه‌ها، سردخانه‌ها، نمایشگاه‌ها (منابع بودجه‌ای سازمان توسعه تجارت ایران- بسیار محدود)</p>		<p>اعطای مشوق حضور نمایشگاه‌های خارجی؛ تبلیغات کالاهای ایرانی و کمک هزینه ثبت محصولات در بازارهای خارجی و ثبت شرکت، اعتبار خریدار، ضمانت‌نامه و بیمه‌نامه</p> <p>منابع نهادهای تخصصی تامین مالی صادرات</p>	
<p>تسهیلات سرمایه در گردش</p>		<p>کمک هزینه ثبت نام و نشان تجاری</p>		<p>-</p>		<p>تسهیلات سرمایه در گردش و ایجاد ضمانت‌نامه</p>		<p>کمک هزینه حمل و نقل و بازاریابی (شرکت در نمایشگاه‌ها)</p>		<p>تسهیلات سرمایه در گردش</p>	

عمده تسهیلات صادراتی کشور در مرحله ساخت متمرکز است. از این رو توسعه تامین مالی صادرات مستلزم تدوین برنامه منسجم تامین مالی صادرات در سایر بخش‌های این زنجیره است. هرچند این موضوع از طریق بسته مشوق سازمان توسعه تجارت ایران پیگیری می‌شود.

۳- مهم ترین ویژگی های نظام تأمین مالی صادرات در کشورهای چین، هندوستان و ترکیه

ارتقای کارایی

- سهولت در دسترسی به اعتبارات با تقویت نظام رتبه سنجی اعتباری در ساختار بانکی
- تنوع در ارائه خدمات مالی (بکارگیری از ظرفیت بازار سرمایه)
- کاهش هزینه خدمات مالی (پایین بودن نرخ های اعتبارات صادراتی قبل و بعد از حمل)

توسعه اعتبارات صادراتی

- افزایش حجم اعتبارات صادراتی اعطایی (بعد کمی)
- تخصیص بهینه اعتبارات صادراتی و پوشش اعتباری مراحل فرآیند تولید و توزیع کالا در زنجیره ارزش (بعد کیفی)

برنامه ویژه برای شرکت های کوچک و متوسط و صنایع با فناوری بالا در اگزیم بانک ها

هماهنگی میان نهادهای اعتبارات صادراتی

- مسئولیت هماهنگی در ساختار تأمین مالی صادرات در اختیار یک نهاد فرابخشی ذیل دولت است
- سیاست های بانک مرکزی در قبال این نهادها متفاوت از بانک های تجاری است.

توجه ویژه به تنوع بخشی بازارهای صادراتی

- ارائه روش های اعتبار فروشنده، تنزیل و پوشش های ضمانتی و بیمه ای جهت حفظ و ماندگاری بازارهای صادراتی و سهولت انجام فرآیند صادرات
- روش های اعتبار خریدار و وام های ترجیحی جهت توسعه و گسترش بازارهای صادراتی

پوشش نوسانات ارزی

- قراردادهای آتی و سلف، اختیار و سوآپ در بازار سرمایه

۴- مقایسه تأمین مالی صادرات کشورهای چین، هندوستان و ترکیه با ایران

ایران	ترکیه	هندوستان	چین	مولفه /کشور
۱۲۸	۸۰	۴۲	۴۸	۱- رتبه توسعه یافتگی بازار مالی شاخص رقابت پذیری (کارایی نظام مالی - از ۱۳۷ کشور)
حداقل ۱۴.۵ حداقل ۵	۹.۲۵ ۲.۵	۹.۵ ۱.۶۹-۳.۴۴	۴.۳۵ حداقل ۱.۶۹	۲- هزینه تأمین مالی صادرات (درصد) - نرخهای تأمین مالی صادرات (پول ملی) - نرخهای تأمین مالی صادرات به ارز
غیرمتمرکز	متمرکز	غیرمتمرکز	غیرمتمرکز	۳- ساختار نهادی نظام تأمین مالی صادرات
*۹.۶	۱۸.۳	حداقل ۱۲.۶	حداقل ۱۷.۸	۴- توسعه تأمین مالی صادرات (نسبت پوشش اعتبارات صادراتی) (درصد)
اعتبار خریدار**	تنزیل اسناد دریافتی	اعتبار خریدار	وامهای ترجیحی و اعتبار خریدار	۵- ابزارهای تأمین مالی در تنوعبخشی بازار صادرات
ندارد	سوآپ فوروارد (سلف) آتی اختیار معامله	سوآپ فوروارد (سلف) آتی اختیار معامله	سوآپ فوروارد (سلف)	۶- ابزارهای مورد استفاده برای پوشش نوسانات نرخ ارز
محدود به صندوق نوآوری و شکوفایی	دارد	دارد	دارد	۷- برنامههای تأمین مالی صنایع کوچک و متوسط و صنایع با فناوری بالا

* این نسبت بر حسب صادرات کالاها و خدمات محاسبه شده است
** با توجه به تحریمهای بانکی در سالیان اخیر و نرخ بالای کارمزد انتقال منابع ارزی از بانکهای خارجی به سیستم بانکی کشور، روش اعتبار خریدار عملاً با محدودیت مواجه شده است.

بخش دوم - آسیب‌شناسی تامین مالی صادرات غیر نفتی کشور

۱- وضعیت صادرات غیرنفتی کشور

سال	ارزش صادرات (میلیون دلار)	وزن صادرات (میلیون تن)	تغییرات ارزش صادرات (درصد)	تغییرات وزن صادرات (درصد)
۱۳۹۵	۳۶۷۲۳	۱۱۱.۲	-	-
۱۳۹۶	۳۹۹۱۹	۱۱۵.۷	۴.۰۴	۸.۷
۱۳۹۷	۴۴۳۱۰	۱۱۷.۲	۱.۲۹	۱۱
۱۳۹۸	۴۱۳۷۰	۱۳۴.۰۱	۱۴.۳	-۶.۶

ماخذ: گزارش‌های سالانه سازمان توسعه تجارت ایران

- مهمترین ویژگی‌های ساختاری صادرات کشور عبارتند از:
- رشد صادرات غیرنفتی وابسته به نفت (کالاهای منبع محور و نفت پایه)
 - روند نزولی صادرات خدمات فنی و مهندسی عمدتاً به سبب تحریم‌های بین‌المللی و اوضاع نامناسب بازارهای هدف
 - تحولات متغیرهای کلان اقتصادی و پیامدهای آن بر حوزه صادرات (تورم، نوسانات نرخ ارز و تامین ارز واحدهای صادراتی، ...)
 - تنوع‌پذیری پایین صادرات غیرنفتی از منظر اقلام صادراتی و بازارهای هدف صادراتی
 - فراگیر نشدن صادرات و سهم بالای بنگاه‌های بزرگ و محدود در صادرات غیرنفتی
 - توان نسبتاً پایین صادرات غیرنفتی در خلق ارزش افزوده و ایجاد اشتغال
 - نامساعد بودن محیط کسب‌وکار و افزایش هزینه‌های تجارت فرامرزی (همچون هزینه‌های مبادله و ...)
 - محدودیت در دسترسی به منابع مالی برای توسعه صادرات

۲- عملکرد نظام مالی کشور در تامین مالی صادرات

۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	
۶۲۶۰	۴۸۲۰	۶۱۳۹	تسهیلات کل کشور (هزار میلیارد ریال)
-	۶۷۲۱۱	-	تامین مالی صادرات (میلیارد ریال)
۸۴۳۵۹	۶۲۶۴۲	-	بانک توسعه صادرات (میلیارد ریال)
-	۷۵	-	سهم (درصد)
-	*۱۶۵۲۵	۳۶۱۲۴	صندوق توسعه ملی (میلیارد ریال)
-	*۲۵	-	سهم (درصد)

ماخذ: بانک مرکزی ایران، گزارش‌های سالانه صندوق توسعه ملی و گزارش‌های سالانه بانک توسعه صادرات ایران.
* از این میزان حدود ۱۹۵۶ میلیارد ریال از طریق بانک توسعه صادرات ایران تخصیص یافته است که در رقم تأمین مالی صادرات یکبار و در صندوق توسعه ملی و سهم مربوط به آن لحاظ شده است.

الف. نظام بانکی

- سهم بخش صادرات از کل مانده تسهیلات نظام بانکی کشور طی دو دهه گذشته نزولی و کاهنده (از ۴/۸ درصد در سال ۱۳۸۰ به کمتر از ۱ درصد در سال ۱۳۹۷)
- سهم بسیار پایین تسهیلات پرداختی سیستم بانکی به بخش صادرات (در سال ۱۳۹۷ حدود ۱۲ هزار میلیارد تومان یعنی حدود ۲ درصد)
- از سال ۱۳۹۰ سهمیه‌بندی تسهیلات شبکه بانکی به بخش صادرات در سیاست‌های پولی و اعتباری سالانه بانک مرکزی کنار گذاشته شد.
- عدم اختصاص نرخ‌های سود ترجیحی در تسهیلات پرداختی برای بخش صادرات از سال ۱۳۸۵

۲- عملکرد نظام مالی کشور در تامین مالی صادرات

ب. بانک توسعه صادرات ایران

- تسهیلات این بانک در قالب اعتبار خریدار عمدتاً به علت تحریم روابط بانکی طی سال‌های گذشته به یک سوم تقلیل یافته است و بخش عمده این اعتبارات عملاً مورد بهره‌برداری قرار نگرفته است.
- صدور اعتبارات اسنادی بانک عمدتاً با محوریت واردات انجام گرفته است (صدور ۱۹۷ میلیون دلار اعتبارات اسنادی وارداتی و اعتبارات اسنادی صادراتی در شش ماهه ابتدایی سال ۱۳۹۸)

ج. صندوق توسعه ملی

- نرخ سود این نوع تسهیلات به طور متوسط ۱۴/۵ درصد است (ترکیب پنجاه-پنجاه منابع ریالی صندوق با نرخ سپرده ۱۱ درصد و منابع بانک‌ها با نرخ سود ۱۸ درصد)
- به‌رغم تعیین نرخ حدود ۳/۵ درصدی برای اعتبار خریدار از منابع صندوق در بسته حمایتی سال ۱۳۹۶، به علت کارمزد بالای انتقال ارز از بانک‌های خارجی (۹/۲ درصد در بانک‌های چین و کره جنوبی) عملاً این نوع اعتبار چندان مورد بهره‌برداری قرار نگرفته است.

۳- عملکرد صندوق ضمانت صادرات در تامین مالی صادرات

د. صندوق ضمانت صادرات ایران

- در سال ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ (بر خلاف دوره ۹۴-۱۳۹۰) به سبب عدم گسترش روابط بانکی، پوشش‌های بیمه‌ای بیشتر از پوشش‌های ضمانتی بوده است.
- کمتر بودن پوشش بیمه‌ای کوتاه‌مدت از بیمه‌ای بلندمدت صندوق به دلیل فرهنگ پایین بیمه‌ای صادرکنندگان و نیز نوع قراردادهای صادراتی آن‌ها؛
- تمرکز پوشش‌های ضمانتی صندوق بر وثیقه‌گذاری به علت تحریم‌های بانکی و درجه بالای ریسک سرمایه‌گذاری کشورهای هدف.

جدول (۳). عملکرد صندوق ضمانت صادرات ایران در دوره ۹۶-۱۳۹۰ (میلیون دلار- درصد)

پوشش‌ها/سال	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	*۱۳۹۶
۱- کل مبلغ پوشش صندوق	1313.6	1269.4	1075.5	716.5	917.5	1587	۷۴۷۸۷
۱-۱ پوشش‌های بیمه‌ای	623.5	628.2	405.1	81.5	213.9	921	۴۶۷۰۹
سهام (درصد)	47.5	49.5	37.7	11.4	23.3	58	۶۲.۴۶
۱-۲ پوشش‌های ضمانتی	690.1	641.1	670.3	635	703.6	666	۲۸۰۷۸
سهام (درصد)	52.5	50.5	62.3	88.6	76.7	42	۳۷.۵۴

ماخذ: صندوق ضمانت صادرات ایران.

* ارقام سال ۱۳۹۶ بر حسب میلیارد ریال گزارش شده است.

۴- عملکرد سازمان توسعه تجارت ایران در تامین مالی صادرات

جدول (۴). عملکرد سازمان توسعه تجارت ایران در حوزه تامین مالی صادرات طی سال‌های ۹۸-۱۳۹۴ (میلیارد ریال)

1398	1397	1395	1394	شرح
0	40	291	254	یارانه سود تسهیلات
0	30	150	0	پرداخت بخشی از هزینه‌های صدور ضمانتنامه‌ها و بیمه‌نامه‌های صادراتی
0	50	34	23.5	حضور در نمایشگاه‌های بین‌المللی
0	30	25	20	پرداخت بخشی از هزینه‌های ثبت نشان‌های تجاری ایرانی در بازارهای هدف، آموزش و اطلاع‌رسانی
0	0	0	39,5	سایر هزینه‌های پژوهشی و تهیه اسناد راهبردی سیاست‌ها و استراتژی‌های صادراتی
0	۱۵۰	500	337	جمع کل

ماخذ: سازمان توسعه تجارت ایران

- سهم بسیار ناچیز حمایت مالی صادرات در بسته مشوق‌ها
- سهم عمده حمایت‌های مالی سازمان (حدود ۶۵ درصد) در قالب پرداخت یارانه سود تسهیلاتی بوده است.
- این میزان کمک سود به طور متوسط تنها کمتر از ۳ درصد نرخ سود را کاهش می‌دهد و با توجه به اینکه در عمل میزان نرخ سود حدود ۲۰ درصد بوده، عملاً تغییر چندانی در نرخ سود آن دسته از صادرکنندگانی که از این حمایت بهره بردند، ایجاد نکرده است.

۵- چالش‌های تامین مالی صادرات غیرنفتی الف. سطح کلان

- محدودیت در زیرساخت‌های سیاسی، اقتصادی و روابط منطقه‌ای بین‌الملل (مانند عدم گسترش روابط بانکی کشور با کشورهای هدف صادراتی، ضعف در انجام مبادلات تجاری مطابق با استانداردهای مالی بین‌المللی و ...)
- محدودیت نظام مالی در پشتیبانی از بخش تولید و صادرات (به سبب عواملی همچون اثر تزاممی تأمین مالی دولت و نهادهای شبه دولتی بر بخش تولید و صادرات، فقدان سیاست توسعه صنعتی و تجاری منسجم، عدم شکل‌گیری نظام رتبه‌سنجی اعتباری در حوزه بانکی، عدم بهره‌گیری از ظرفیت بازار سرمایه و ...)
- محدودیت‌های مقرراتی در بکارگیری اعتبارات صادراتی (مانند تعیین حداقل نرخ سودآوری ۲۱ درصد جهت استفاده از تسهیلات صندوق توسعه و قابل پرداخت بودن اعتبار خریدار به کالاها و خدمات با حداقل ۶۰ درصد ساخت داخل)
- هماهنگی محدود میان نهادهای عمومی صادراتی در اعطای اعتبارات صادراتی (صندوق ضمانت صادرات و بانک توسعه صادرات)

۵- چالش‌های تامین مالی صادرات غیرنفتی

ب. سطح بنگاهی (رویکرد SBC و توزیع پرسش نامه)

عوامل	مؤلفه	محدودیت‌های اصلی تأمین مالی صادرکنندگان
محیطی (متغیرهای حوزه کلان)	پوشش ریسک	بی‌ثباتی متغیرهای کلان اقتصادی (نرخ ارز و تورم) ریسک‌های محیط کسب‌وکار و سرمایه‌گذاری ضعف در ارائه خدمات پوشش ارز در صندوق ضمانت صادرات ایران
	روابط مالی و بانکی بین‌المللی	ضعف روابط کارگزاری میان بانک‌های ایرانی و سایر کشورها فقدان زیرساخت پیمان‌های پولی دو جانبه با کشورهای هدف صادراتی ضعف در همکاری میان نهادهای اعتبار صادراتی کشور با همتایان خارجی در بازارهای هدف
	دسترسی اعتبارات صادراتی	عدم سهولت دسترسی به اعتبارات بانکی (نوع وثیقه و بروکراسی)، بیمه‌ای و ضمانتی ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی صادرات فقدان ظرفیت پذیرش بخشی از پیشرفت پروژه و قرارداد خرید محصول به‌عنوان فرآیند توثیق
رفتاری (متغیرهای مرتبط با حجم و هزینه اعتبارات)	سیاست‌های دولت و بانک مرکزی	عدم برخورداری از برنامه تأمین مالی توسعه صادرات رشته فعالیت‌ها افزایش بدهی‌های دولت به فعالان اقتصادی و صادرکنندگان قیمت‌گذاری غیرواقعی کالاهای صادراتی جهت تنظیم بازار داخلی
	روابط سیاسی و تجاری	عدم بهره‌مندی از اهرم‌های سیاسی جهت وصول مطالبات نهادهای اعتبار صادراتی محدودیت منابع مالی بین‌المللی و خطوط اعتباری بانک مرکزی در تأمین مالی صادرات
	حجم اعتبارات صادراتی	پوشش کم اعتبارات صادراتی عمومی (تسهیلات، ضمانت‌ها و بیمه) پوشش کم اعتبارات صادراتی صندوق توسعه ملی
ساختاری	هزینه‌های اعتبار صادراتی	پایین بودن حجم یارانه سود تسهیلات در بسته حمایت از صادرات هزینه بالای اعتبارات صادراتی شامل نرخ سود بانکی و کارمزد انتقال وجوه
	وضعیت نهادی	عدم هماهنگی و یکپارچگی سیاست‌ها میان نهادهای عمومی اعتبارات صادراتی
	ظرفیت صادراتی	مکفی نبودن تسهیلات سرمایه در گردش به واحدهای صادراتی عدم توجه به اعطای اعتبارات تحقیق و توسعه به واحدهای صادراتی
	تأمین مالی پس از حمل	عدم بهره‌مندی از اعتبارات صادراتی فروشنده سهم پایین اعتبارات صادراتی جهت بازاریابی و توزیع واحدهای صادراتی محدودیت برخورداری از اعتبارات خریدار

بخش سوم - راهکارهای پیشنهادی توسعه تأمین مالی صادرات غیرنفتی کشور

۱- بسته سیاستی توسعه تأمین مالی صادرات بر اساس عوامل محیطی

متولی	راهکارها	مؤلفه
بانک مرکزی	راه اندازی بازار ارزی بین بانکی	مدیریت نوسانات بازار ارز
بانک مرکزی، صندوق ضمانت صادرات ایران	ارائه خدمات پوشش نوسانات نرخ ارز در صندوق ضمانت صادرات	
بانک مرکزی	ارائه نرخ ارز تضمین شده به صادرات خدمات فنی و مهندسی	
بانک مرکزی، وزارت صمت	توسعه استفاده از ابزار تجارت تهاتری با هدف کاهش نیاز به ارز در تجارت	
بانک مرکزی	گسترش پیمان‌های پولی دوجانبه با کشورهای هدف صادراتی	
بانک مرکزی، صندوق توسعه ملی، بانک توسعه صادرات ایران، صندوق ضمانت صادرات ایران	تأمین مالی از طریق پول محلی به ویژه در اعتبارات خریدار	گسترش روابط بانکی و مالی
وزارت امور اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی، سازمان برنامه و بودجه، وزارت صمت	تدوین برنامه اجرایی کاهش ریسک کشوری با هدف جذب منابع خارجی	
بانک مرکزی، وزارت امور خارجه	گسترش روابط کارگزاری بانکی با بانک‌های کارگزار خارجی	
بانک مرکزی، سازمان بورس، صندوق ضمانت صادرات ایران	گسترش و توسعه همکاری میان نهادهای اعتبار صادراتی کشور با هم‌تایان خارجی در بازارهای هدف برای ارائه خدمات در سریع‌ترین زمان ممکن	
بانک مرکزی، سازمان سرمایه گذاری، وزارت امور خارجه	بهره‌برداری از ظرفیت‌های عضویت ایران در بانک توسعه آسیایی و بانک سرمایه‌گذاری توسعه زیرساخت آسیا	
بانک مرکزی، سازمان بورس اوراق بهادار	تقویت زیرساخت‌های مالی در توسعه همکاری بازار سرمایه کشور با بازار مالی بین‌المللی	ایجاد سهولت در اعطای اعتبارات صادراتی و کاهش رویه‌های اجرایی آن
بانک مرکزی، سازمان بورس اوراق بهادار	برنامه‌ریزی جهت پذیرش قبوض موجودی انبار و قراردادهای حساب‌های دریافتی صادراتی به عنوان وثیقه	
بانک مرکزی، سازمان بورس اوراق بهادار	تدوین برنامه سهولت تضامین اعتبارات صادرات کالا و خدمات و گسترش پذیرش تضامین مبتنی بر پروژه	

۱- بسته سیاستی توسعه تأمین مالی صادرات بر اساس عوامل رفتاری

متولی	راهکارها	مؤلفه
سازمان بورس اوراق بهادار	گسترش تأمین مالی صادرات با استفاده از ظرفیت بورس کالای ایران	گسترش حجم اعتبار صادراتی
بانک مرکزی، شورای پول و اعتبار، وزارت صنعت، معدن و تجارت (صمت)	افزایش سهم بخش صادرات از تسهیلات نظام بانکی در سیاست‌های پولی سالانه کشور	
صندوق توسعه ملی	افزایش سپرده‌گذاری ریالی صندوق توسعه ملی در نظام بانکی کشور برای توسعه اعتبارات سرمایه در گردش واحدهای صادراتی	
سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی	افزایش سرمایه بانک توسعه صادرات ایران و صندوق ضمانت صادرات ایران از منابع دولتی	
بانک مرکزی	ایجاد و گسترش خطوط اعتبارات صادراتی ارزان قیمت بانک مرکزی به بانک توسعه صادرات ایران	
بانک مرکزی، وزارت امور اقتصادی و دارایی	تقویت جریان منابع بانک توسعه صادرات ایران از طریق منابع خارجی	
سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی	افزایش منابع مالی مرتبط با بسته حمایتی سالانه از صادرات غیرنفتی	
سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، سازمان توسعه تجارت ایران، وزارت صمت	افزایش مشوق‌های صادراتی از سوی سازمان توسعه تجارت ایران (از محل بودجه دولت) و تخصیص آن به یارانه سود تسهیلات	کاهش هزینه‌های مالی صادرات
صندوق ضمانت صادرات، وزارت صمت، بانک مرکزی، سازمان توسعه تجارت	کاهش نرخ کارمزد اعتبارات، ضمانتنامه‌ها و بیمه‌نامه‌های صادراتی	
بانک مرکزی، صندوق توسعه ملی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی	پرداخت کارمزد انتقال وجوه منابع صندوق توسعه ملی مربوط به اعتبار خریدار از بانک‌های خارجی توسط دولت	

۱- بسته سیاستی توسعه تأمین مالی صادرات بر اساس عوامل ساختاری

متولی	راهکارها	مؤلفه
وزارت صمت	اولویت‌بندی تخصیص منابع برای توسعه صادرات رشته فعالیت‌ها	تخصیص منابع بر اساس اولویت‌های صادراتی
بانک مرکزی، بانک توسعه صادرات، وزارت صمت، سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران	گسترش برنامه تأمین مالی صادرات صنایع کوچک و متوسط	حمایت از تأمین مالی صادرات صنایع کوچک و متوسط و دانش‌بنیان
بانک مرکزی، بانک توسعه صادرات، وزارت صمت، سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، صندوق توسعه ملی، وزارت صمت، سازمان سرمایه‌گذاری خارجی	تدوین برنامه تأمین مالی صادرات جهت حمایت از توسعه ظرفیت صادراتی بنگاه‌هایی که در مسیر زنجیره جهانی ارزش (GVC) قرار دارند.	
بانک توسعه صادرات وزارت صمت، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری	گسترش برنامه تأمین مالی صادرات صنایع دانش بنیان ذیل بانک توسعه صادرات ایران	
بانک توسعه صادرات ایران، صندوق ضمانت صادرات ایران، صندوق ضمانت صادرات ایران	تدوین برنامه منسجم جهت هدفمندی اعتبارات خریدار با لحاظ کشورهای موردنظر، کالاهای مرتبط و سقف اعتباری	بکارگیری ابزارهای نوین مالی در ایجاد بلوک‌های جدید صادراتی
بانک مرکزی، بانک توسعه صادرات ایران، وزارت صمت، صندوق ضمانت صادرات ایران، اتاق‌های مشترک بازرگانی ایران و کشور هدف	حمایت مالی از سرمایه‌گذاری زیرساختی (جهت ایجاد کارخانه‌های بسته‌بندی، سردخانه‌ها و انبارسازی) در کشورهای مناسب، بابت ارسال کالاها به کشورهای ثالث	گسترش دامنه ارائه خدمات نهادهای عمومی اعتبار صادراتی کشور به صادرات مجدد
بانک مرکزی، بانک توسعه صادرات ایران، وزارت صمت، صندوق ضمانت صادرات ایران	تدوین برنامه همکاری مشترک میان صندوق ضمانت صادرات و بانک توسعه صادرات و سازمان توسعه تجارت ایران	یکپارچه‌سازی فعالیت‌های نهادهای تخصصی اعتبارات صادراتی

۲- الزامات تعیین دامنه بهینه نرخ ارز با رویکرد صادراتی

- با توجه به بند «ج» ماده ۸۱ قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران به نظر می‌رسد، تعدیل نرخ ارز متناسب تورم داخلی و جهانی، برای فراهم کردن فضای مناسب اقتصادی، حفظ و افزایش تولید و صادرات کالاهای کشور و نیز جهت ایجاد امنیت برای صادرکنندگان حائز اهمیت است.
- در غیر اینصورت فراهم ساختن شرایط لازم جهت راه‌اندازی سیستم هجینگ ارزی مطابق تبصره ۳ ماده ۲۰ قانون رفع موانع تولید و ارتقای نظام تامین مالی کشور، باید در دستور کار قرار گیرد.

با تشکر از توجه شما